

ВПЛИВ ФАКТОРІВ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

THE EFFECT OF MACROENVIRONMENTAL FACTORS ON THE MANAGEMENT SYSTEM OF THE CAPITAL STRUCTURE OF THE ENTERPRISE

Завданням дослідження є розвиток та удосконалення методичних підходів до формування системи управління структурою капіталу підприємства в системі фінансового менеджменту з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища для забезпечення стабільного функціонування та сталого розвитку підприємства. В роботі доведено, що ефективно функціонуюча система управління структурою капіталу підприємства є однією з ключових, оскільки забезпечує підвищення рентабельності власного капіталу з одночасним забезпеченням фінансової стійкості підприємства. Встановлено, що особливим елементом в системі управління структурою джерел фінансування активів підприємства належить аналізу ситуації на конкурентному ринку та доведено необхідність проведення оцінки впливу факторів макросередовища на систему управління структурою капіталу підприємства. Для оцінки впливу факторів макросередовища автором запропоновано використання факторного аналізу, який дозволяє визначити стійкі закономірності та обґрунтувати вплив обраних факторів на систему управління структурою капіталу підприємства.

Ключові слова: капітал, структура капіталу, управління капіталом, факторний аналіз, оцінка факторів макросередовища.

The task of the research is the development and improvement of methodical approaches to the formation of the management system of the capital structure of the enterprise in the financial management system, taking into account the influence of external factors to ensure stable functioning and sustainable development. The paper proves that an effectively functioning system of managing the capital structure of the enterprise is one of the key factors, as it ensures an increase in the return on equity while simultaneously ensuring the financial stability of the enterprise. The need to study the influence of these factors arises from the impossibility of controlling and managing them on the part of the enterprise. This requires adaptation of the enterprise to adverse conditions and effective use of favorable environmental conditions. It was established that a special element in the management system of the structure of sources of financing of the company's assets is the analysis of the situation on the competitive market. In the work, based on the analysis of the views of scientists regarding the formation of a set of factors of the external environment that affect the process of managing the capital structure of the enterprise, the factors that are characteristic of a separate structural unit are highlighted. To assess the influence of macro-environmental factors, the author proposed the use of factor analysis, which allows to determine stable patterns and substantiate the influence of selected factors on the management system of the capital structure of the enterprise. The results of the analysis showed the need to take into account the formed factors when developing management decisions regarding the formation of the optimal capital structure of the enterprise. This is one of the main criteria for the quality of management and the effectiveness of its activities and depends on the financial condition of the business entity. That is why there is an objective need to modernize the capital structure of Ukrainian enterprises in order to increase their competitiveness on the financial, resource and commodity markets.

Key words: capital, capital structure, capital management, factor analysis, assessment of macro-environmental factors.

УДК 336.64

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.3-17>

Гончаренко А.С.¹

аспірант кафедри фінансів,
Харківський національний
економічний університет
імені Семена Кузнеця

Honcharenko Alyona

Simon Kuznets Kharkiv National University
of Economics

Постановка проблеми. В сучасних умовах функціонування підприємницьких структур будь-якої організаційно-правової форми власності для забезпечення сталого розвитку та безперервного процесу фінансування своєї діяльності зазнають потребу в капіталі. Тож виникає необхідність прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо формування оптимальної сукупності фінансових ресурсів, що забезпечить підвищення рентабельності власного капіталу з одночасним забезпеченням фінансової стійкості підприємства. Прийняття економічно обґрунтованих рішень неможливе без аналізу впливу факторів зовнішнього оточуючого середовища. Необхідність дослідження впливу цих факторів виникає через неможливість контролювати їх та управляти ними з боку підприємства. Це вимагає адаптації підприємства

до несприятливих умов та ефективного використання сприятливих умов оточення. Все це дасть можливість підвищити ефективність прийняття управлінських рішень, орієнтованих на підвищення фінансової стійкості підприємства та забезпечення прибуткового його функціонування.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій.

Проблемам оптимізації структури капіталу присвячено праці вітчизняних науковців, а саме, Слободян Н. Г., Пержан Т. М., Берест М. М., Сабліної Н. В., Великого Ю. М., Тешевої Л. В., Височін З. В. та інших. Дослідженням зовнішнього середовища займалися такі вчені, як Ковбачук М. В., Беник Н. Г. [6], Петков О. І. [8] які визначають його як сукупність факторів, з якими постійно взаємодіють підприємства. Незважаючи на значну кількість публікацій щодо структури капіталу

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8963-5579>

підприємства та середовища, в якому воно функціонує, питання оцінки впливу факторів макросередовища на систему управління структурою капіталу підприємства потребують подальшого дослідження.

Постановка завдання. Завданням дослідження є розвиток та удосконалення системи управління структурою капіталу підприємства з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища для забезпечення стійкого фінансового стану та стабільного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Структура капіталу є чинником, який безпосередньо впливає на результативність діяльності підприємства, його фінансову стійкість, ділову активність, ліквідність та платоспроможність, загальний рівень фінансового стану. Вона являє собою сукупність усіх джерел фінансування (власних і залучених, довгострокових і короткострокових), сформованих у певному співвідношенні, що використовуються підприємством у процесі його фінансово-господарської діяльності. Тож, процес управління структурою капіталу має об'єктивний характер та полягає в здійсненні впорядкованої та цілеспрямованої дії суб'єкта управління на об'єкт управління. Управління структурою капіталу є одним із ключових питань діяльності будь-якого підприємства, адже суттєво підвищує ефективність його функціонування.

Практика менеджменту пропонує безліч інструментів управління, однак сучасні зміни у середовищі функціонування підприємств розкривають їхні недоліки, зумовлюючи неможливість або недостатню ефективність їх застосування. Тож інтенсивність економічної конкуренції вимагає упродовження управлінських інструментів, що здатні вирішувати завдання ефективності, результативності та швидко реагувати на зміни ринкового середовища. Формування оптимальної структури капіталу підприємства та її ефективний менеджмент виступають стратегічно важливими завданнями фінансового управління. Вони вимагають розуміння та врахування впливу внутрішніх й зовнішніх факторів, а також обумовлюють необхідність об'єктивної та комплексної оцінки і моніторингу фінансового стану, структури залучених джерел фінансування та напрямів їх використання. Це диктує необхідність вибору відповідних достовірних показників та встановлення цільових або бажаних критеріїв їх значень, а також побудови та використання ефективної системи показників діагностики [1].

Особливе місце в управлінні структурою джерел фінансування активів підприємства належить аналізу як основі для прийняття науково обґрунтованих управлінських рішень [6], а саме, аналізу ситуації на конкурентному ринку (аналіз зовнішніх факторів), в якому функціонує підприємство та

аналізу ситуації всередині підприємства (аналіз внутрішніх факторів). Виходячи з того, що внутрішні фактори є підконтрольними керівництвом підприємства і є результатом діяльності самого підприємства, а зовнішні фактори носять незалежний характер, не є контрольованими на рівні керівництва, доцільним є проведення аналізу впливу саме зовнішніх факторів з метою врахування у майбутньому інформації, що дозволить сформулювати стратегічно важливі орієнтири управління структурою капіталу та дасть змогу подолати хаотичність макросередовища та забезпечити фінансову стійкість підприємства.

У рамках аналізу факторів, що належать до зовнішнього середовища, дослідники виокремлюють змінні фактори прямого та непрямого впливу. Під час формування сукупності факторів погляди науковців не співпадають в контексті віднесення їх до певної категорії. Виходячи з дослідження [1], в якому науковець зацентрував увагу на формуванні факторів прямого та непрямого впливу, зазначимо, що більшість науковців до факторів непрямого впливу відносять: економічні, політичні, правові та міжнародні. До факторів прямого впливу відносяться: науково-технічний прогрес, матеріальна база, екологічний фактор, соціокультурний та демографічний. За методикою Т.Е.М.Р.Л.Е.С. (Technology, Economics, Market, Politics, Laws, Ecology, Society) [3] фактори впливу зовнішнього середовища згруповано за такими напрямками: економічний, політичний, законодавчий, технологічний, навколишнє середовище та суспільство. Великій Ю. М., Тешева Л. В., Височін З. В. [2], Приймак І. [6], Ковальова О. М. [5] зазначили, що в управлінні структурою капіталу доцільно враховувати наступні фактори: характер галузевих особливостей господарської діяльності; підприємства рівень прибутковості діяльності підприємства в поточному періоді; кон'юнктура товарного та фінансового ринків (залежно від стану кон'юнктури фінансового ринку зростає або знижується вартість позиченого капіталу); стадія життєвого циклу підприємства (підприємства з конкурентною продукцією, що знаходяться на ранніх стадіях розвитку, можуть залучати більше позичкового капіталу, а зрілі підприємства використовують переважно власні кошти); податкове навантаження (частка податків, що сплачують, у виручці прямих і непрямих від продажу-брутто); ступінь концентрації акціонерного капіталу (прагнення власників капіталу зберегти контрольний пакет акцій); фінансовий менталітет власників і менеджерів підприємства. Столяров В. Ф. та Островецький В. І. [6] на основі дослідження літературних джерел виділили та обґрунтували необхідність врахування наступних факторів в процесі управління структурою капіталу підприємства: резидентна приналежності підприємства (підприємства, що функціонують

у розвиненій державі залучають більше довгострокових фінансових ресурсів, а підприємства в країнах, що розвиваються, дозволяють більш високе відношення кредиторської заборгованості до пасивів); вік підприємства (накопичені знання, репутація, зв'язки з кредиторами); законодавче обмеження максимально допустимого боргового навантаження; розвиненість банківської системи, яка обумовлює форми залучення капіталу; стан економіки країни (динаміка ВВП, процентних ставок, інфляції, реального зростання обсягів виробництва); галузеві особливості, а саме: тривалість операційного циклу, стан і ступінь зносу основних фондів, наявність заборгованості щодо виплати заробітної плати та розрахунків з бюджетом.

Не можемо не погодитись з П. Фісуненко [2], який зазначає, що в практичній діяльності неможливо врахувати всі фактори впливу зовнішнього середовища. Це пов'язано з тим, що завчасно ідентифікувати всі можливі фактори зовнішнього середовища неможливо, оскільки вони можуть виникнути несподівано; доступність інформації, аналітичних та статистичних даних обмежена; фактори, що не несуть в собі загрози або можливості для підприємств ігноруються.

Враховуючи приналежність суб'єктів підприємництва до певних галузей економіки, вважаємо за доцільне враховувати значення характерних властивостей кожного із видів діяльності, виділити фактори впливу зовнішнього середовища, такі як загальні і специфічні, тобто ті фактори, які властиві лише для кожної окремої структурної одиниці. Для підприємств машинобудівного комплексу та ІТ-сфери важливими факторами є: індикатори

ділової впевненості у сфері послуг та сфері фінансових послуг; завантаженість потужностей підприємств сфери послуг; індикатори ділової активності в промисловості; рівень забезпечення замовленнями промислових підприємств; номінальний та реальний ВВП; індекси споживчих цін та виробників промислової продукції; середньомісячна заробітна плата; рівень безробіття; облікова ставка НБУ та індекс сприйняття корупції.

Таким чином, проблема управління структурою капіталу підприємств машинобудування та ІТ-сфери потребує вирішення з урахуванням безлічі змінних факторів зовнішнього середовища. Доцільним є використання наукового апарату системного аналізу, одним із найпоширеніших методів якого є факторний аналіз.

Для дослідження впливу на управління структурою капіталу підприємств машинобудівного комплексу та ІТ-сфери на макrorівні проведено факторний аналіз, який дозволяє визначити стійкі закономірності та обґрунтувати наявність латентних факторів, які мають вплив на управління структурою капіталу підприємства. Як інструмент проведення факторного аналізу використовувався пакет прикладних програм Statistica. Перелік змінних, за якими проводилось дослідження та значення показників наведено в табл. 1.

Застосуємо метод Кеттеля з метою одержання найкращого факторного рішення, при якому досягається незалежність агрегованих показників один від одного, їх некорельованість та зниження складності деяких вхідних показників, що входять одночасно в декілька факторів, з метою полегшення їхньої інтерпретації. На основі критерію

Таблиця 1

Значення показників

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Індикатори ділової впевненості у сфері послуг та сфері фінансових послуг	-19,4	-11,4	-7	-3,6	-1	-20
Завантаженість потужностей підприємств сфери послуг (відсотків)	80	81	81	82	83	81
Індикатор ділової активності в промисловості	-13,3	-9,6	-3,9	-4,4	-6	-9,3
Індикатор ділового клімату в промисловості	-0,8	0,1	0,9	0,9	0,7	-0,1
Забезпечення замовленнями промислових підприємств	4	4,2	4,4	4,1	4,3	4,2
Номінальний ВВП, млрд. грн.	1979,4	2383,3	2983,9	3558,7	4022,1	4194,1
ВВП реальний, %	-9,8	2,4	2,5	3,4	3,2	-4
Індекс споживчих цін	43,3	12,4	13,7	9,8	4,1	5
Індекс цін виробників промислової продукції, %	25,5	35,8	16,5	14,2	6,4	14,7
Середньомісячна заробітна плата, грн	5230	6475	7104	8865	10664	14179
Зміна реальної заробітної плати, %	-9,9	6,5	19,1	12,5	11,1	10,2
Рівень безробіття, %	9,5	9,7	9,5	8,8	8,6	9,9
Облікова ставка НБУ, %	22	14	14,5	18	13,5	6
Індекс сприйняття корупції	27	29	30	32	30	33

Джерело: узагальнено на підставі [7]

«кам'яного осипу» виділено два латентні фактори, які разом пояснюють понад 80% сукупної дисперсії даних. Рівень інформативності головних компонент, а саме, значення матриці, відсоток зумовленої ними сукупної дисперсії подано на рис. 1.

Отримані головні компоненти пояснюють 80,21% всієї варіації вихідної системи показників, причому перша головна компонента пояснює 58,43% загальної дисперсії, друга – 21,77%.

Розглянувши результат рівня інформативності та визначення кількості факторів впливу на головний показник визначимо значення схожості для виділених раніше показників (рис. 2).

З матриці факторних навантажень (рис. 3) можна побачити, що чотирнадцять вхідних показників виражаються через два агреговані фактори. Зазначимо, чим тісніший зв'язок змінної із фактором, тим більшим є її факторне навантаження. При цьому, позитивний знак факторного навантаження вказує на прямий зв'язок змінної з фактором, негативний – на обернений.

На рис. 4. відображено групи опцій для отримання значень головних компонент, а саме, таблицю

коефіцієнтів лінійних рівнянь регресії по яким розраховуються значення факторів для спостережень.

Таким чином проведення редукції даних дозволило зменшити інформаційний простір показників і виділити два значущих фактора: перший латентний фактор, який пояснює 58,4% сукупної дисперсії даних і зумовлений динамікою змінних індикатора ділової впевненості у сфері послуг, завантаженістю потужностей підприємства у сфері послуг, індикаторами ділової активності та ділового клімату в промисловості, розміром ВВП, індексами споживчих цін та цін виробників промислової продукції, зміною реальної заробітної плати та індексом сприйняття корупції; другий фактор економічної самостійності підприємства пояснює 22% сукупної дисперсії і визначається динамікою змінної середньомісячної заробітної плати та облікової ставки НБУ.

Здійснений аналіз свідчить про значний вплив вихідних обраних даних для аналізу показників на сформовані загальні фактори впливу, що забезпечує можливість практичного використання отриманих залежностей.

Eigenvalues (Spreadsheet4)				
Extraction: Principal components				
Value	Eigenvalue	% Total variance	Cumulative Eigenvalue	Cumulative %
1	8,181069	58,43621	8,18107	58,43621
2	3,048968	21,77835	11,23004	80,21455

Рис. 1. Оцінка рівня інформативності головних компонент

Джерело: розроблено автором

Communalities (Spreadsheet4)			
Extraction: Principal components			
Rotation: Unrotated			
Variable	From 1 Factor	From 2 Factors	Multiple R-Square
Індикатори ділової впевненості у сфері послуг та сфері фінансових послуг	0,547780	0,985717	1,000000
Завантаженість потужностей підприємств сфери послуг (відсотків)	0,710883	0,769086	1,000000
Індикатор ділової активності в промисловості	0,782434	0,879329	1,000000
Індикатор ділового клімату в промисловості	0,798641	0,934960	1,000000
Забезпечення замовленнями промислових підприємств	0,471188	0,471271	1,000000
Номінальний ВВП, млрд. грн.	0,675075	0,878830	1,000000
ВВП реальний, %	0,674856	0,816007	1,000000
Індекс споживчих цін	0,827099	0,900856	1,000000
Індекс цін виробників промислової продукції, %	0,497176	0,502339	1,000000
Середньомісячна заробітна плата, грн	0,343180	0,900964	1,000000
Зміна реальної заробітної плати, %	0,811956	0,812630	1,000000
Рівень безробіття, %	0,260099	0,659715	1,000000
Облікова ставка НБУ, %	0,265121	0,897013	1,000000
Індекс сприйняття корупції	0,515582	0,821320	1,000000

Рис. 2. Таблиця загальностей

Джерело: розроблено автором

Variable	Factor Loadings (Unrotated) (Spreadsheet4) Extraction: Principal components (Marked loadings are >,700000)	
	Factor 1	Factor 2
Індикатори ділової впевненості у сфері послуг та сфері фінансових послуг	0,740121	0,661768
Завантаженість потужностей підприємств сфери послуг (відсотків)	0,843139	0,241253
Індикатор ділової активності в промисловості	0,884553	0,311280
Індикатор ділового клімату в промисловості	0,893667	0,369214
Забезпечення замовленнями промислових підприємств	0,686431	0,009102
Номинальний ВВП, млрд. грн.	0,821629	-0,451392
ВВП реальний, %	0,821496	0,375701
Індекс споживчих цін	-0,909450	0,271583
Індекс цін виробників промислової продукції, %	-0,705107	0,071852
Середньомісячна заробітна плата, грн	0,585815	-0,746850
Зміна реальної заробітної плати, %	0,901086	-0,025966
Рівень безробіття, %	-0,509999	-0,632152
Облікова ставка НБУ, %	-0,514899	0,794916
Індекс сприйняття корупції	0,718041	-0,552936
Expl.Var	8,181069	3,048968
Prp.Totl	0,584362	0,217783

Рис. 3. Матриця факторних навантажень

Джерело: розроблено автором

Variable	Factor Score Coefficients (Spreadsheet4) Rotation: Varimax normalized Extraction: Principal components	
	Factor 1	Factor 2
Індикатори ділової впевненості у сфері послуг та сфері фінансових послуг	0,206346	-0,112760
Завантаженість потужностей підприємств сфери послуг (відсотків)	0,129903	0,002726
Індикатор ділової активності в промисловості	0,148219	-0,012028
Індикатор ділового клімату в промисловості	0,160973	-0,026156
Забезпечення замовленнями промислових підприємств	0,067333	0,050152
Номинальний ВВП, млрд. грн.	-0,014243	0,178330
ВВП реальний, %	0,155421	-0,033334
Індекс споживчих цін	-0,031020	-0,139031
Індекс цін виробників промислової продукції, %	-0,052506	-0,072297
Середньомісячна заробітна плата, грн	-0,097345	0,235908
Зміна реальної заробітної плати, %	0,080610	0,075538
Рівень безробіття, %	-0,178324	0,122776
Облікова ставка НБУ, %	0,113969	-0,242787
Індекс сприйняття корупції	-0,044954	0,196395

Рис. 4. Таблиця коефіцієнтів лінійних рівнянь регресії

Джерело: розроблено автором

Висновки та пропозиції. Таким чином, проведений аналіз впливу факторів макросередовища на систему управління структурою капіталу підприємств показав, що сформовані фактори повинні враховуватись при розробці управлінських рішень щодо формування оптимальної структури капіталу підприємства. Це є одним з основних критеріїв якості менеджменту й ефективності

його діяльності та залежить від фінансового стану суб'єкта господарювання. Саме тому, виникає об'єктивна необхідність у модернізації структури капіталу підприємств, з метою збільшення їх конкурентоспроможності. Тож, перспективним заходом є дослідження впливу факторів мезорівня на структуру капіталу підприємств машинобудування та інформаційної сфери.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Berest, M., Sablina, N. Diagnosis of capital structure as a tool for administering the financial activities of enterprises. *Economics of Development*, 2022. № 21(2). С. 8-18. DOI: [https://doi.org/10.57111/econ.21\(2\).2022.8-18](https://doi.org/10.57111/econ.21(2).2022.8-18) (дата звернення: 29.01.2023).
2. Великий Ю. М., Тєшева Л. В., Височін З. В. Управління оптимізацією структури капіталу підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 29. С. 68–72 URL: http://bses.in.ua/journals/2018/29_1_2018/16.pdf (дата звернення: 28.01.2023).
3. Гершун А. Анализ внешней среды бизнеса. Центр дополнительного образования Элитариум. 2018. URL: <http://www.elitarium.ru/vneshnjaja-sreda-organizacija-factory-deyatelnost-vlijanie-politikazakonodatelstvo-rynok-region-strategija-rost> (дата звернення: 28.01.2023).
4. Кіпа Д. В. Визначення впливу зовнішнього середовища на формування конкурентної стратегії підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014. № 9. С. 322–329.
5. Ковальова О. М. Обґрунтування теоретичних засад управління структурою капіталу підприємства. *Бізнесінформ*. 2019. № 12. С. 14–20. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-12_0-pages-4_20.pdf (дата звернення: 28.01.2023).
6. Ковбатюк М. В., Беник Н. Г. Вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на процес функціонування та адаптації підприємств. *Водний транспорт*. 2016. № 2. С. 101–108.
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 28.01.2023).
8. Петков О. І. Економічна ефективність підприємств та фактори впливу на неї. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 1. С. 392–399. URL : http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2021/09/ujae_2021_r01_a47.pdf (дата звернення: 28.01.2023).
9. Приймак І. І. Стратегічний аналіз фінансової стійкості підприємства. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики*. 2012. № 3. С. 55–68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2012_3_6 (дата звернення: 28.01.2023).
10. Слободян Н. Г., Пержан Т. М. Аналіз капіталу підприємства у системі оптимізації його структури. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Випуск 8. Частина 3. С. 103–107. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_08/133.pdf (дата звернення: 28.01.2023).
11. Столяров В. Ф., Островецький В. І. Основи і фактори формування структури фінансового капіталу підприємств. *Економічний вісник Донбасу*. 2016. № 2(44). С. 87–94. URL: [http://www.evd-journal.org/download/2016/2\(44\)/pdf/13-Stolyarov.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2016/2(44)/pdf/13-Stolyarov.pdf) (дата звернення: 28.01.2023).
12. Фісуненко П. А., Лаже М. В. Аналіз факторів зовнішнього середовища будівельних підприємств, що впливають на економічну безпеку. *Бізнес Інформ*. 2016. № 10. С. 189–195.

REFERENCES:

1. Berest, M., & Sablina, N. (2022). Diagnosis of capital structure as a tool for administering the financial activities of enterprises. *Economics of Development*, no. 21(2), pp. 8–18. DOI: [https://doi.org/10.57111/econ.21\(2\).2022.8-18](https://doi.org/10.57111/econ.21(2).2022.8-18) (accessed: 29.01.2023).
2. Velykii Yu. M., Tiesheva L. V., & Vysochin Z. V. (2018) Upravlinnia optymizatsieiu struktury kapitalu pidpriemstva [Management of optimizing the capital structure of the enterprise]. *Prychornomorski ekonomichni studii* [Black sea economic studies], no. 29, pp. 68–72 Available at: http://bses.in.ua/journals/2018/29_1_2018/16.pdf (accessed: 28.01.2023).
3. Gershun A. (2018) Analiz vneshney sredy biznesa [Analysis of the external business environment]. Tsentr dopolnitel'nogo obrazovaniya Elitarium [Center for Continuing Education Elitarium]. Available at: <http://www.elitarium.ru/vneshnjaja-sreda-organizacija-factory-deyatelnost-vlijanie-politika-zakonodatelstvo-rynokregion-strategija-rost> (accessed: 28.01.2023).
4. Kipa D.V. (2014) Vyznachennia vplyvu zovnishnoho seredovyschcha na formuvannia konkurentnoi stratehii pidpriemstva [Determination of the influence of the external environment on the formation of the company's competitive strategy]. *Biznes Inform*. [Business Inform], no. 9, pp. 322–329.
5. Kovalova O. M. (2019) Obgruntuvannia teoretichnykh zasad upravlinnia strukturoiu kapitalu pidpriemstva [Justification of the theoretical principles of management of the capital structure of the enterprise]. *Biznesinform* [Business Inform], no. 12, pp. 14–20. Available at: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-12_0-pages-14_20.pdf (accessed: 28.01.2023).
6. Kovbatiuk M. V., & Benyk N. H. (2016) Vplyv faktoriv zovnishnoho i vnutrishnoho seredovyschcha na protses funktsionuvannia ta adaptatsii pidpriemstv [The influence of external and internal environmental factors on the process of functioning and adaptation of enterprises]. *Vodnyi transport* [Water transport], no. 2, pp. 101–108.
7. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://ukrstat.gov.ua/> (accessed: 28.01.2023).
8. Petkov O. I. (2021) Ekonomichna efektyvnist pidpriemstv ta faktory vplyvu na nei [Economic efficiency of enterprises and factors affecting it]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky* [Ukrainian Journal of Applied Economics], no. 6(1), pp. 392 – 399. Available at: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2021/09/ujae_2021_r01_a47.pdf (accessed: 28.01.2023).
9. Pryimak I. I. (2012) Stratehichnyi analiz finansovoi stiiikosti pidpriemstva [Strategic analysis of the financial stability of the enterprise]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: problemy teorii ta praktyky* [Economics and management of machine-building enterprises: problems of theory and practice], no. 3, pp. 55–68. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2012_3_6 (accessed: 28.01.2023)
10. Slobodian N. H., & Perzhan T. M. (2014). Analiz kapitalu pidpriemstva u systemi optymizatsii yoho

struktury [Analysis of the capital of the enterprise in the system of optimization of its structure]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. [Scientific Bulletin of Kherson State University], no. 8 (3), pp. 103-107. Available at: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_08/133.pdf (accessed: 29.01.2023).

11. Stoliarov V. F., & Ostrovetskyi V. I. (2016) Osnovy i faktory formuvannia struktury finansovoho kapitalu pidpriemstv [Basics and factors of formation of the structure of financial capital of enterprises]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu* [Basics and factors of formation of the

structure of financial capital of enterprises], no. 2(44), pp. 87–94. Available at: [http://www.evd-journal.org/download/2016/2\(44\)/pdf/13-Stolyarov.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2016/2(44)/pdf/13-Stolyarov.pdf) (accessed: 28.01.2023).

12. Fisunenکو P. A., & Lazhe M. V. (2016) Analiz faktoriv zovnishnoho seredovyscha budivelnykh pidpriemstv, shcho vplyvaiut na ekonomichnu bezpeku [Analysis of factors of the external environment of construction enterprises that affect economic security]. *Biznes Inform.* [Business Inform], no. 10, pp. 189–195.